

96

ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης μάς έχει μάθει -όχι απλώς συνηθίσει- σε δύσκολες και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες εκδόσεις. Τελευταία, "Η Γέννηση μιας Πρωτεύουσας" του Ζιλμπέρ Νταγκρόν, ένας τόμος για την Κωνσταντινούπολη και τους θεσμούς της, όπως διαμορφώθηκαν μεταξύ 330 και 451 μ.Χ., το κρίσιμο χρονικό διάστημα της γέννησης του βυζαντινού κόσμου.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η ίδρυση της Νέας Ρώμης ως πρωτεύουσας της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας δεν έγινε εν μία νυκτί, δεν συνέβη στις 11 Μαΐου του 330, δεν υπήρξε υπόθεση μιας τελετής ή μιας αναγγελίας, δεν εσωκλείεται σε μια ημεροχρονολογία. "Όταν οι συγκλητικοί επιστρέφουν από μία εκστρατεία, βρίσκουν εκεί τις ρωμαϊκές επαύλεις τους που ικανοί αρχιτέκτονες αντέγραψαν εν τη απουσία τους", σημειώνει ο Νταγκρόν.

Μελετώντας τους θεσμούς της Βασιλεύουσας, διαπιστώνει κανείς πόσο δύσκολα μεταφυτεύτηκε το ρωμαϊκό πρότυπο, πόσες φορές κινδύνευσε να απορριφθεί προτού ευδοκιμήσει, πόσες φάσεις πέρασε επί ενάμιση αιώνα ωστόσο διαμορφωθεί σε μια νέα κοινωνία σ' αυτήν την πρώτη μεγαλόπολη του μεσαίωνα.

Και βεβαίως, δεν είναι μόνο οι θεσμοί που μελετώνται, ούτε μόνον ό,τι αλλάζει στη νέα πραγματικότητα της εποχής. Το γεγονός ότι επιχειρήθηκε η ακριβής μεταφορά των ρωμαϊκών συστημάτων σε κάθε επίπεδο δημιούργησε μια "δυσαικτικότητα" σχεδόν παντού. Μέσα από αυτήν την παράλληλη συμπίεση Ρώμης - Κωνσταντινούπολης, που επέβαλε η προσπάθεια των αυτοκρατόρων να

«Η γέννηση μιας πρωτεύουσας»

Ένα βιβλίο του **Ζιλμπέρ Νταγκρόν** από το Μ.Ι.Ε.Τ

Η προσπάθεια των αυτοκρατόρων να ταυτίσουν δύο θεσμικά συστήματα οδήγησε στην ιστορική αναγόρευση της Κωνσταντινούπολης ως «πρώτης» σε σχέση με τη Ρώμη.

ταυτίσουν δύο θεσμικά συστήματα, κατάφερε τελικά η δεύτερη να αναγορευθεί ιστορικά ως "πρώτη", διασφαλίζοντας κατά μία έννοια τη συνέχεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Στόχος, λοιπόν, να διακριθωθεί κατά το δυνατόν η πορεία από τη Δύση στην Ανατολή, σε μια κοινωνία "που δεν ήταν πλέον η ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία χωρίς να είναι ακόμη η βυζαντινή".

Και όπως σημειώνει προλογικά ο Νταγκρόν "οι αναγνώστες θα κρίνουν αν επιτύχαμε να διασώσουμε τουλάχιστον την ενότητα του προβλήματος". Τη μετάφραση υπογράφει η Μαρίνα Λουκάκη.

Ο συγγραφέας γεννήθηκε στο Παρίσι το 1932, έχει δε τιμηθεί πολλάκις, στη χώρα του και στο εξωτερικό, για τη συμβολή του στη μελέτη της ιστορίας και του πολιτισμού του Βυζαντίου. Από το 1975

είναι καθηγήτριας και από το 1997 διευθύντριας του Κολεγίου της Γαλλίας και από το 1996 πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών. Το 1991 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ του πανεπιστημίου Αθηνών και το 1992 αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. "Η Γέννηση μιας Πρωτεύουσας" είναι το πρώτο του έργο που μεταφράζεται στα ελληνικά.